

Repertoriul jurisprudenței

ORDONANȚA CURȚII (Camera a noua)

8 mai 2014*

„Articolul 99 din Regulamentul de procedură — Directiva 2003/4/CE — Validitate — Accesul publicului la informațiile despre mediu — Excepție de la obligația de a divulga informații despre mediu atunci când divulgarea ar aduce atingere dreptului oricărei persoane de a avea un proces echitabil — Caracter facultativ al acestei excepții pentru statele membre — Articolul 6 TUE — Articolul 47 al doilea paragraf din cartă”

În cauza C-329/13,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Unabhängiger Verwaltungssenat Wien (Austria), prin decizia din 12 iunie 2013, primită de Curte la 17 iunie 2013, în procedura

Ferdinand Stefan

împotriva

Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft,

CURTEA (Camera a noua),

compusă din domnul M. Safjan, președinte de cameră, și doamnele A. Prechal (raportor) și K. Jürimäe, judecători,

avocat general: domnul N. Jääskinen,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnul Stefan, de el însuși;
- pentru guvernul austriac, de C. Pesendorfer, în calitate de agent;
- pentru guvernul elen, de G. Karipsiadis, în calitate de agent;
- pentru guvernul francez, de C. Diégo și de S. Menez, în calitate de agenți;
- pentru guvernul suedez, de C. Meyer-Seitz și de C. Hagerman, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: germana.

- pentru Parlamentul European, de L. Visaggio și de P. Schonard, în calitate de agenți;
- pentru Consiliul Uniunii Europene, de J. Herrmann și de M. Moore, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de L. Pignataro-Nolin și de H. Krämer, în calitate de agenți,

având în vedere decizia, luată după ascultarea avocatului general, de a se pronunța prin ordonanță motivată, conform articolului 99 din Regulamentul de procedură al Curții,

dă prezenta

Ordonanță

- 1 Cererea de decizie preliminară privește validitatea și interpretarea Directivei 2003/4/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 28 ianuarie 2003 privind accesul publicului la informațiile despre mediu și de abrogare a Directivei 90/313/CEE a Consiliului (JO L 41, p. 26, Ediție specială, 15/vol. 9, p. 200).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Stefan, pe de o parte, și Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft (Ministerul federal al agriculturii, silviculturii, mediului și administrării apelor, denumit în continuare „Bundesministerium”), pe de altă parte, în legătură cu refuzul acestuia din urmă de a-i comunica informații despre mediu.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Potrivit articolului 2 din Directiva 2003/4, intitulat „Definiții”:

„În sensul prezentei directive:

1. «Informații despre mediu» înseamnă orice informații scrise, vizuale, verbale, electronice sau în orice altă formă materială privind:

(a) starea elementelor mediului, precum [...] apa [...]

[...]

- 4 Articolul 3 din directiva menționată, intitulat „Accesul la informații despre mediu la cerere”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre se asigură că, în conformitate cu dispozițiile din prezenta directivă, autoritățile publice trebuie să pună la dispoziția oricărui solicitant, la cererea acestuia și fără ca acesta să declare interesul pe care îl are în acest sens, informațiile despre mediu pe care le dețin sau care sunt deținute în numele lor.”

- 5 Articolul 4 din aceeași directivă, intitulat „Excepții”, prevede la alineatul (2):

„Statele membre pot prevedea ca cererea de informații despre mediu să fie refuzată în cazul în care dezvăluirea informațiilor respective ar afecta în mod negativ:

[...]

(c) cursul justiției, dreptul oricărei persoane de a avea un proces corect [...]

[...]"

Dreptul austriac

6 Legea federală privind accesul la informațiile despre mediu [Bundesgesetz über den Zugang zu Informationen über die Umwelt (Umweltinformationsgesetz), BGBl. 495/1993], în versiunea în vigoare la data faptelor din litigiul principal (denumită în continuare „UIG”), urmărește transpunerea Directivei 2003/4.

7 În temeiul articolului 4 alineatul 2 din UIG, informațiile privind starea elementelor mediului, precum apa, sunt supuse accesului liber.

8 Potrivit articolului 6 alineatul 2 din UIG:

„Alte informații despre mediu decât cele menționate la articolul 4 alineatul 2 trebuie comunicate în măsura în care publicarea lor nu aduce atingere:

[...]

7. cursului justiției, posibilității oricărei persoane de a avea un proces echitabil [...]"

Situația de fapt din litigiul principal și întrebările preliminare

9 În cursul primei jumătăți a lunii noiembrie 2012, precipitații importante au provocat creșterea râului Drau, în partea austriacă a cursului acestuia. Grave inundații au provocat daune materiale considerabile, în special în zonele rezidențiale apropiate de malurile acestui râu.

10 În urma unor declarații apărute în presă potrivit cărora o operare neglijentă a ecluzelor ar fi jucat un rol important în apariția inundațiilor, Staatsanwaltschaft Klagenfurt (Ministerul public din Klagenfurt) a deschis o procedură penală, printre alții, împotriva paznicului ecluzelor respective.

11 Dorind să obțină informații care să îi permită să clarifice condițiile în care a survenit această creștere a apelor, domnul Stefan a adresat Bundesministerium, la 26 noiembrie 2012, o cerere pentru a obține informații privind nivelurile și debitele râului Drau în dreptul centralelor electrice din Rosegg-St Jakob, din Feistritz-Ludmannsdorf, din Ferlach-Maria Rain și din Annabrücke pentru perioada 30 octombrie-12 noiembrie 2012.

12 Prin decizia din 8 martie 2013, Bundesministerium a refuzat să comunice informațiile menționate. Acest refuz era motivat printre altele prin faptul că o divulgare a informațiilor solicitate ar putea avea o influență negativă asupra procedurii penale inițiate și ar putea compromite dreptul persoanelor în cauză de a avea un proces echitabil, astfel încât nu se putea proceda la comunicarea acestor informații despre mediu până la încheierea procedurii penale.

13 Sesizată cu o acțiune împotriva deciziei de refuz menționate, instanța de trimitere arată că dreptul austriac nu permite invocarea motivului de refuz enunțat la articolul 6 alineatul (2) punctul 7 din UIG împotriva cererii de comunicare de informații solicitate de domnul Stefan întrucât, în conformitate cu această dispoziție, motivul de refuz în discuție nu se aplică informațiilor despre mediu în sensul articolului 4 alineatul (2) din aceeași lege, la care se referă cererea prezentată de domnul Stefan la

26 noiembrie 2012. Potrivit instanței menționate, legiuitorul austriac nu a utilizat decât în mod limitat posibilitatea pe care articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2003/4 o conferă statelor membre de a reglementa refuzul de a divulga informații despre mediu.

- 14 Instanța de trimitere consideră totuși că, deși articolul 4 alineatul 2 din UIG impune autorității naționale competente să dea curs solicitării domnului Stefan, s-a confirmat că comunicarea datelor solicitate ar avea efecte negative asupra posibilității paznicului ecluzelor respective de a avea un proces echitabil în sensul articolului 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, sau al articolului 47 al doilea paragraf din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).
- 15 Or, potrivit instanței menționate, întrucât Directiva 2003/4 nu obligă statele membre să respingă o cerere de acces la informații despre mediu în cazul în care divulgarea acestora ar aduce atingere dreptului oricărei persoane la un proces echitabil, ci articolul 4 alineatul (2) primul paragraf litera (c) din aceasta permite numai să se procedeze la o astfel de respingere, această directivă ar autoriza statele membre să adopte măsuri incompatibile cu drepturile fundamentale protejate în Uniunea Europeană, ceea ce ar determina incompatibilitatea sa cu articolul 47 al doilea paragraf din cartă.
- 16 În aceste condiții, Unabhängiger Verwaltungssenat Wien a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curtii următoarele întrebări preliminare:
- „1) Cu privire la validitatea Directivei [2003/4]: [această directivă] este compatibilă din toate punctele de vedere cu cerințele articolului 47 al doilea paragraf din [cartă]?
- 2) Cu privire la interpretarea Directivei [2003/4]: în cazul în care Curtea confirmă validitatea ansamblului Directivei [2003/4] sau a anumitor părți din aceasta, în ce măsură și pe baza căror premise, dispozițiile acestei directive sunt compatibile cu dispozițiile [cartei] și cu articolul 6 TUE?”

Cu privire la întrebările preliminare

- 17 În temeiul articolului 99 din Regulamentul de procedură, atunci când o întrebare formulată cu titlu preliminar este identică cu o întrebare asupra căreia Curtea s-a pronunțat deja, atunci când răspunsul la o astfel de întrebare poate fi în mod clar dedus din jurisprudență sau atunci când răspunsul la întrebarea formulată cu titlu preliminar nu lasă loc niciunei îndoieli rezonabile, Curtea, la propunerea judecătorului raportor și după ascultarea avocatului general, poate oricând să decidă să se pronunțe prin ordonanță motivată.
- 18 În prezenta cauză este necesar să se aplice dispoziția procedurală menționată.

Cu privire la admisibilitate

- 19 Guvernul francez exprimă îndoieli cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară, întrucât, potrivit acestuia, întrebările adresate de instanța de trimitere nu sunt utile pentru soluționarea litigiului cu care este sesizată aceasta din urmă.
- 20 Potrivit guvernului menționat, soluția litigiului principal nu ar fi diferită dacă legislația austriacă ar prevedea că motivul întemeiat pe dreptul oricărei persoane de a avea un proces echitabil este aplicabil comunicării de informații despre mediu, precum nivelurile și debitele râului Drau, care sunt în discuție în cauza principală.

- 21 Astfel, în contextul litigiului principal, nu comunicarea în sine a acestor informații este de natură să aducă atingere dreptului persoanei învinuite de a fi judecată în mod echitabil, ci utilizarea deformată a acestora pe care ar putea să le-o dea mass-media.
- 22 Or, potrivit aceluiași guvern, care se referă în această privință la punctele 110-112 din Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului Resson și alții împotriva Franței (nr. 15054/07 și 15066/07, 28 septembrie 2012), nu este contrar principiului dreptului la un proces echitabil ca mass-media să poată să difuzeze informații fiabile și precise, precum și întemeiate pe fapte exacte, care au legătură cu o procedură penală în curs, în măsura în care, în declarațiile lor, acest principiu este luat în considerare.
- 23 În împrejurări precum cele din cauza principală, riscul de atingere adusă dreptului la un proces echitabil din cauza difuzării informațiilor despre mediu în cauză ar fi, așadar, cu atât mai puțin confirmat cu cât nu este vorba despre informații susceptibile, în sine, să permită incriminarea persoanei în cauză.
- 24 În această privință, trebuie amintit că o cerere de decizie preliminară formulată de o instanță națională nu poate fi declarată inadmisibilă decât dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică ori atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care îi sunt adresate (a se vedea în special Hotărârea Belvedere Costruzioni, C-500/10, EU:C:2012:186, punctul 16 și jurisprudența citată).
- 25 Or, argumentația guvernului francez privind admisibilitatea cererii de decizie preliminară se bazează pe premisa potrivit căreia divulgarea de informații despre mediu în împrejurări precum cele din cauza principală nu constituie o încălcare a dreptului la un proces echitabil în sensul articolului 47 al doilea paragraf din cartă.
- 26 Cu toate acestea, o astfel de apreciere este de competența instanței de trimitere. Pe de altă parte, aceasta necesită o interpretare a dispoziției menționate din cartă, cu privire la care această instanță nu s-a adresat Curții în cadrul prezentei cereri de decizie preliminară.
- 27 În aceste condiții, nu se poate considera că rezultă în mod evident că întrebările nu au nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal sau că problema este de natură ipotetică.
- 28 Prin urmare, cererea de decizie preliminară este admisibilă.

Cu privire la fond

- 29 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă Directiva 2003/4 este validă în raport cu articolul 6 TUE și cu articolul 47 al doilea paragraf din cartă.
- 30 În această privință, trebuie amintit că, în temeiul articolului 51 alineatul (1) din cartă, drepturile fundamentale garantate de aceasta trebuie să fie respectate atunci când o reglementare națională intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punctul 21).
- 31 În consecință, statele membre au obligația să respecte, printre altele, articolul 47 al doilea paragraf din cartă atunci când transpun Directiva 2003/4.

- 32 În ceea ce privește problema dacă această directivă și în special articolul 4 alineatul (2) primul paragraf litera (c) autorizează statele membre să nu respecte această obligație care rezultă din dreptul primar al Uniunii, este necesar să se amintească faptul că un text de drept derivat al Uniunii trebuie să fie interpretat, în măsura posibilului, în sensul conformității sale cu dispozițiile tratatelor și cu principiile generale ale dreptului Uniunii (a se vedea în special Hotărârea Lietuvos geležinkeliai, C-250/11, EU:C:2012:496, punctul 40 și jurisprudența citată).
- 33 Or, referindu-se la posibilitatea oricărei persoane de a beneficia de dreptul la un proces echitabil, articolul 4 alineatul (2) primul paragraf litera (c) din Directiva 2003/4 autorizează statele membre să prevadă o excepție de la obligația de a divulga informații despre mediu tocmai pentru a le permite, dacă circumstanțele o impun, să respecte dreptul la un proces echitabil, enunțat la articolul 47 al doilea paragraf din cartă.
- 34 Pe de altă parte, chiar dacă se presupune că un stat membru nu prevede o astfel de excepție în reglementarea sa care urmărește transpunerea Directivei 2003/4, cu toate că, pentru a respecta articolul 47 al doilea paragraf din cartă, circumstanțele ar impune acest lucru, trebuie amintit că statele membre au, în orice caz, obligația să utilizeze marja de apreciere pe care le-o conferă articolul 4 alineatul (2) primul paragraf litera (c) din această directivă într-un sens conform cu cerințele care decurg din articolul menționat din cartă (a se vedea în acest sens Hotărârea Parlamentul European/Consiliul, C-540/03, EU:C:2006:429, punctul 104).
- 35 Așadar, întrucât obligația de a asigura respectarea normelor de drept al Uniunii în cadrul competențelor acestora revine tuturor autorităților statelor membre, inclusiv organelor administrative și jurisdicționale, acestea din urmă au obligația, într-o cauză precum cea în discuție în litigiul principal, dacă sunt reunite condițiile pentru o aplicare a articolului 47 al doilea paragraf din cartă, să asigure respectarea dreptului fundamental garantat de articolul menționat (a se vedea în acest sens Hotărârea Byankov, C-249/11, EU:C:2012:608, punctul 64).
- 36 În aceste condiții, o interpretare potrivit căreia Directiva 2003/4 ar autoriza statele membre să adopte măsuri incompatibile cu articolul 47 al doilea paragraf din cartă sau cu articolul 6 TUE nu poate fi admisă. Această directivă nu este, prin urmare, pentru acest motiv, lipsită de validitate în raport cu aceste două dispoziții.
- 37 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că examinarea acestora nu a evidențiat niciun element de natură să afecteze validitatea Directivei 2003/4.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 38 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a noua) declară:

Examinarea întrebărilor adresate nu a evidențiat niciun element de natură să afecteze validitatea Directivei 2003/4/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 28 ianuarie 2003 privind accesul publicului la informațiile despre mediu și de abrogare a Directivei 90/313/CEE a Consiliului.

Semnături